

Αθανάσιος Παπαυγέρης

Το νήμα της ζωής και του έργου
ενός κεραμίστα του 20ου αιώνα.

ΚΕΝΤΡΟ ΜΕΛΕΤΗΣ ΝΕΩΤΕΡΗΣ ΚΕΡΑΜΕΙΚΗΣ

Αθανάσιος Παπαυγέρης

Το νήμα της ζωής και του έργου
ενός κεραμίστα του 20ου αιώνα.

ΚΕΝΤΡΟ ΜΕΛΕΤΗΣ ΝΕΩΤΕΡΗΣ ΚΕΡΑΜΕΙΚΗΣ

ΑΘΗΝΑ 2025

Αθανάσιου Παπαυγέρη, βάζο από λευκό πηλό υψηλής θερμοκρασίας, με εμπέστη και γραπτή διακόσμηση και διαφανή εφυάλωση, ύψος 24 εκ.. Συλλογή οικογένειας Α. Παπαυγέρη.

Προλογικό σημείωμα

Το Κέντρο Μελέτης Νεώτερης Κεραμικής υπηρετώντας τον ιδρυτικό του στόχο για τη μελέτη και προβολή της νεότερης και σύγχρονης κεραμικής, στρέφει την προσοχή του στον Αθανάσιο Παπαυγέρη, έναν σημαντικό αλλά άγνωστο Έλληνα κεραμίστα του 20ου αιώνα. Επιθυμώντας να παρουσιάσει στο ευρύ κοινό τη ζωή και το έργο του, το ίδρυμα σχεδίασε την έκθεση και την έκδοση «Αθανάσιος Παπαυγέρης. Το νήμα της ζωής και του έργου ενός κεραμίστα του 20ου αιώνα»

Το έργο του Παπαυγέρη αποτελεί επιπλέον αφορμή για να φωτιστούν και άλλες ευρύτερες πτυχές της νεοελληνικής κεραμικής. Ποια ήταν η θέση της κεραμικής στην Ελλάδα στο δεύτερο μισό του 20ου αιώνα; Πώς οι κεραμίστες καλλιέργησαν το καλλιτεχνικό τους ιδίωμα μέσα στα δύσκολα χρόνια του Β' παγκοσμίου πολέμου και του εμφυλίου; Πώς η τουριστική ανάπτυξη των τελευταίων δεκαετιών του 20ου αιώνα διαμόρφωσε τη ζήτηση και την παραγωγή κεραμικών; Στην παρούσα έκδοση, με αφορμή τη ζωή και το έργο του Αθανάσιου Παπαυγέρη, ευελπιστούμε να αναδειχθούν όλες αυτές οι αθέατες πλευρές της νεοελληνικής κεραμικής.

Γιολάντα Ψαροπούλου

Πρόεδρος ΔΣ

Κέντρο Μελέτης Νεώτερης Κεραμικής

Ίδρυμα οικ. Γ. Ψαρόπουλου

Σημείωμα στον πατέρα

Ο αυτοδίδακτος καλλιτέχνης της καρδιάς μου, με το εξαιρετικό ταλέντο, πέρναγε καθημερινά ατελείωτες ώρες στο εργαστήριό του, στο σπίτι μας, μετά την κύρια δουλειά του, που ήταν πολιτικός μηχανικός!

Παγωμένες μέσα στον χρόνο αυτές οι ώρες, οι γεμάτες με εικόνες από χρώματα, από πινέλα, από κεραμικούς φούρνους διαφόρων ειδών και διαστάσεων, από το καβάλετο μέχρι τον τροχό αγγειοπλαστικής και τον αερογράφο, από τις μυρωδιές του πηλού, από τόσα και τόσα κεραμικά και ζωγραφικά έργα τέχνης με περίτεχνα σχέδια, που με απίστευτη δεξιοτεχνία και ευκολία δημιουργούσε το μαγικό του χέρι! Δημιουργούσε, ακούγοντας πάντα κλασική μουσική και σφυρίζοντας συχνά τον σκοπό!

Κάπου εκεί παραδίπλα παρακολουθώντας τον με θαυμασμό, μεγάλωναν τα δύο του παιδιά, ο μικρός Γιώργος και η μικρή Ευρυδίκη – όπως πολύ συχνά με φώναζε – θαμπωμένα από τον χρωματιστό του κόσμο!

Κάπως έτσι, όπως έπλαθε τις φόρμες στον τροχό, αισθάνομαι ότι έπλασε κι εμένα η ζωή κοντά του! Η αισθητική του, η καλλιέργειά του, η πολυπραγμοσύνη του, η αγάπη του για την τέχνη, το πάθος του για τη μαγειρική, τη φωτογραφία και τα ταξίδια, οι υψηλές αξίες του για τη ζωή και η αφοσίωσή του στην οικογένεια, με ακολουθούν πάντα κατά πόδας μαζί με τη σκιά του!

Επισκέπτομαι συχνά το εργαστήριό του στο πατρικό μου! Πάντα οι ίδιες εικόνες, οι ίδιες μυρωδιές! Οι τοίχοι έχουν ποτίσει με το άρωμα του πηλού! Η ποδιά του κρεμασμένη δίπλα στον τροχό και το σφύριγμα της 9ης Συμφωνίας σε Ρε ελάσσονα του Μπετόβεν στα αυτιά μου...!

Ευρυδίκη Παπαυγέρη

Ο Αθανάσιος Παπαυγέρης, σε νεαρή ηλικία.
Συλλογή της οικογένειας Α. Παπαυγέρη.

Αθανάσιου Παπαυγέρη, π. 1963, Νήσος του Αιγαίου, σύνθεση από πήλινα πλακάκια με ανάγλυφη και εμπίεστη διακόσμηση και χρωματιστά υαλώματα, διαστάσεις 41 εκ. x 69 εκ..
Συλλογή οικογένειας Α. Παπαυγέρη.

Αθανάσιος Παπαυγέρης (1921- 2007)

Κεραμίστας, Ζωγράφος, Μηχανικός

Ο Αθανάσιος Παπαυγέρης γεννήθηκε και μεγάλωσε στο Λαύριο.

Σπούδασε μηχανικός στο Μικρό Πολυτεχνείο, ωστόσο η έφεσή του στην τέχνη τον οδήγησε να ασχοληθεί με την κεραμική και τη ζωγραφική. Με την κεραμική ήρθε σε επαφή για πρώτη φορά το 1942, όταν σε ηλικία 21 χρονών ξεκίνησε να εργάζεται στο εργοστάσιο κεραμικής της ΑΚΕΛ. Δούλεψε στο καλλιτεχνικό τμήμα του εργοστασίου έως το 1948. Το επόμενο χρόνια ο Παπαυγέρης εργάστηκε ως μηχανικός, συνέχισε ωστόσο να ασκεί την κεραμική ερασιτεχνικά, ενώ συμμετείχε σε διεθνείς εκθέσεις κεραμικής.

Από τη δεκαετία του 1970 και έπειτα ασχολήθηκε επαγγελματικά με την κεραμική. Ίδρυσε στου Γκύζη το εργαστήριο του, όπου παρήγαγε κυρίως χρηστικά κεραμικά, γλυπτά και επιτοιχίες συνθέσεις.

Εκείνη την περίοδο, η τουριστική ανάπτυξη πυροδότησε τη ζήτηση για αναμνηστικά κεραμικά. Τα έργα του Παπαυγέρη, αν και παράγονταν μαζικά, ήταν κατασκευασμένα και διακοσμημένα με ιδιαίτερη επιμέλεια. Η προσεκτική επιλογή της φόρμας και των μοτίβων, καθώς και η δεξιοτεχνική εκτέλεσή τους, τα αναδεικνύει ως κάτι περισσότερο από απλά souvenirs, είναι εικαστικές δημιουργίες.

Ο Παπαυγέρης σχεδίαζε τα μοτίβα του με λιτές γραμμές, περνούσε τα προσχέδια σε ρυζόχαρτο και στη συνέχεια τα μετέφερε στο κεραμικό. Η θεματολογία του προέρχεται από τον ελληνικό νεότερο πολιτισμό (πουλιά, άνθη κ.α.), το ελληνικό τοπίο, αλλά και την ιταλική κεραμική. Προσάρμοζε με άνεση την τεχνολογία του ανάλογα με το μοτίβο που σχε-

δίαζε, μπορούσε να φιλοτεχνήσει έργα βυζαντινής τέχνης, ρεαλιστικά ή άλλα με στοιχεία μοντερνισμού.

Ο ίδιος αναφέρει σε συνέντευξή του στο περιοδικό *Συλλέκτης* το 1981, τεύχος 75:

«Τη θεματογραφία, την παίρνω, και την αναπλάθω, από τα λαϊκά κεντήματα, από γλυπτά και γενικά από ό,τι μας έχει αφήσει ο λαϊκός τεχνίτης πάνω στο κέντημα, το λιθόγλυπτο, στο ξύλο ακόμα και στο τέμπλο της εκκλησίας και εκεί υπάρχουν ακόμα λαϊκά μοτίβα.»

Ο Παπαυγέρης ταλαντευόταν ανάμεσα στον λαϊκό τεχνίτη και τον κεραμίστα, διαπίστωση που διαφαίνεται σε όλο το έργο του.

Δημιούργησε επίσης επιτοίχιες συνθέσεις από ορθογώνια πλακάκια διαφόρων διαστάσεων. Συνδυασμένα μεταξύ τους, αποτελούσαν τον καμβά για την εκάστοτε σύνθεση. Τα έργα του διακρίνονται για τα σμάλτα σε τόνους κυρίως του μπλε, του πράσινου και του κίτρινου και χαρακτηρίζονται από έντονη γεωμετρικότητα. Κυρίαρχο στη θεματογραφία των συνθέσεων αυτών είναι το ελληνικό τοπίο, με ιδιαίτερη έμφαση σε στοιχεία της ελληνικής παραδοσιακής αρχιτεκτονικής. Στα έργα αυτά διαφαίνεται η επιρροή του δασκάλου του, Πάνου Βαλσαμάκη, ωστόσο διατηρείται το προσωπικό ύφος του Παπαυγέρη.

Πνεύμα ανήσυχο και με πάθος για την κεραμική, συνέλεγε κεραμικά και βιβλία κεραμικής. Παρακολουθούσε τα καλλιτεχνικά ρεύματα της εποχής του και πειραματιζόταν με διαφορετικές τεχνικές και φόρμες. Μια σειρά βάζων από πηλό υψηλής θερμοκρασίας, με αδιαφανή υαλώματα και οξείδια, διαφοροποιούνται από το λαϊκότροπο στυλ του. Τα αγγεία αυτά έχουν κυβιστικές φόρμες και τραχείες υφές, ενώ η διακόσμησή τους είναι αφαιρετική.

Αθανάσιου Παπαυγέρη, 1960, κεραμικό φωτιστικό από πηλό υψηλής θερμοκρασίας, με ανάγλυφη διακόσμηση και χρωματιστά υαλώματα, ύψος 20 εκ..

Συλλογή οικογένειας Α. Παπαυγέρη.

ΑΚΕΛ

Τον Φεβρουάριο του 1941 ιδρύθηκε η Ανώνυμη Κεραμειτική Εταιρεία Λαυρίου (ΑΚΕΛ), ένα μεγαλεπήβολο σχέδιο της Εθνικής Τράπεζας να ιδρυθεί ένα εργοστάσιο ελληνικής πορσελάνης, στα πρότυπα αντίστοιχων ευρωπαϊκών εργοστασίων. Το αρχικό όραμα ωστόσο ναυάγησε καθώς λόγω του πολέμου δεν ήταν εφικτή η πρόσβαση στις απαραίτητες πρώτες ύλες. Έτσι η παραγωγή της ΑΚΕΛ περιορίστηκε στην παραγωγή χρηστικών κεραμικών από πηλούς χαμηλής θερμοκρασίας.

Την ίδια χρονιά, τα γερμανικά στρατεύματα επέταξαν ένα άλλο εργοστάσιο κεραμικής στην Αττική, τον ΚΕΡΑΜΕΙΚΟ Α.Ε. Ο Πάνος Βαλσαμάκης, καλλιτεχνικός διευθυντής του εργοστασίου τότε, και ο Γιώργος Αλεξίου χημικός κεραμικής, έχασαν τις θέσεις τους. Λίγους μήνες αργότερα το 1942, τους κάλεσε η Εθνική Τράπεζα και ανέλαβαν τη διεύθυνση του εργοστασίου της ΑΚΕΛ, ο Βαλσαμάκης ως καλλιτεχνικός διευθυντής και ο Αλεξίου ως τεχνικός διευθυντής. Οι δύο αυτοί, άριστοι γνώστες του αντικειμένου, κατάφεραν να οργανώσουν το ανθρώπινο δυναμικό και την παραγωγή του εργοστασίου.

Το εργατικό δυναμικό του εργοστασίου επανδρώθηκε κυρίως από Λαυριώτες, αλλά και κάποιους έμπειρους τεχνίτες από το εργοστάσιο του ΚΕΡΑΜΕΙΚΟΥ,

«... όπως ο Λεβεντάκης, που έκανε τα καλούπια για τα πιάτα και λίγους εργάτες, όπως ο Πανάρετος. Οι Λαυριώτες έμαθαν από αυτούς και προσαρμόστηκαν δηλαδή για το πιατάδικο».*

Αθανάσιου Παπαυγέρη, 1947, βάζο με πώμα, από λευκό πηλό χαμηλής θερμοκρασίας, με γραπτή διακόσμηση, ύψος 28 εκ..
Κατασκευάστηκε στο εργοστάσιο κεραμικής της ΑΚΕΛ.
Συλλογή της οικογένειας Α. Παπαυγέρη.

Το προσωπικό του εργοστασίου κεραμικής της ΑΚΕΛ. Πίσω αριστερά απεικονίζεται ο Αθανάσιος Παπαυγέρης. (1942-1948). Συλλογή του Μουσείου Κεραμικής «ΑΚΕΛ-Πάνος Βαλσαμάκης» της Εταιρείας Μελετών Λαυρεωτικής (ΕΜΕΛ).

Την ίδια περίοδο, ο Αθανάσιος Παπαυγέρης ξεκίνησε να εργάζεται στο εργοστάσιο της ΑΚΕΛ. Ο ίδιος διηγείται σε συνέντευξή του:

«Το Πολυτεχνείο είχε σταματήσει και έτρεξα να βρω δουλειά, διότι υποφέραμε. Έφυγα για λίγο και έπειτα ξαναγύρισα και έπιασα οριστική δουλειά μέχρι το 1948... ήταν καλά. Έπειτα μας βοήθησε και η τράπεζα στην πείνα, στο τέλος της κατοχής μας έδινε λάδι και όσπρια.»*

Ο Γιώργος Αλεξίου ως τεχνικός διευθυντής κλήθηκε να αντιμετωπίσει πληθώρα προβλημάτων:

«Η πρώτη ύλη ήταν καολίνης της Μήλου που ερχόταν με καΐκια. Τα άλλα υλικά δεξιά και αριστερά τα έβρισκε ο Αλεξίου. Δεν υπήρχε πλούτος υλικών, ούτε πελώρια φορτηγά να φέρουν... Η μάζα θέλει να έχει πλαστικότητα. Η πλαστικότητα αυτή δεν υπήρχε, δεν μπορούσαν να φέρουν ball clay από την Αγγλία. Η Ball clay, λεγόταν έτσι γιατί επωλείτο σε μπάλες. Ήταν μαύρη και ευρίσκετο δίπλα σε ανθρακωρυχεία και άντεχε σε υψηλές θερμοκρασίες, 1300°C. Έχει πολλή αλουμίνα, αν την πιάσεις είναι σαν να πιάνεις σαπούνι. Αυτή λοιπόν είχε πλαστικότητα. Τι έκανε λοιπόν ο Αλεξίου για το ξεπεράσει αυτό; Έκανε δύο και τρεις φορές τρίψιμο τον καολίνη της Μήλου, ώσπου στο τέλος έβγαινε σε μικροκόκκους. Έτσι όσο πιο μικροί ήταν οι κόκκοι, τόσο μεγαλύτερη πλαστικότητα είχε. Αλλά δεν μπορούσε να επέμβει, δεν υπήρχαν τα υλικά, ώστε να μπορεί το αντικείμενο να βγαίνει, το πιάτο για παράδειγμα, και να μην είναι παραμορφωμένο. Πολλές φορές έβλεπες ένα τέτοιο πράγμα γιατί οι 980 °C υπερέβαιναν την αντοχή [της μάζας], δηλαδή τον συνδυασμό των διαφόρων οξειδίων, πυριτικού, αλουμίνας, αργιλίου κλπ. Αγώνιστηκαν οι άνθρωποι, προχώρησε η δουλειά...

Μετά το 1942, παίρναμε άδεια από τους Γερμανούς να κόβουμε δέντρα, γιατί με αυτά γινόταν η καύση στο καμίνι. Λόγω της περιεκτικότητας σε ρετσίνα γινόντουσαν κατι αναγωγές! Αναγωγή σημαίνει πήρε όλα τα οξείδια και έγι-νε ένα πράγμα πότε μαύρο, πότε... Μερικά από αυτά ήταν διαλεχτά κομμάτια που μακάρι να είχα μερικά τώρα!»*

Ο Πάνος Βαλσαμάκης (1900-1986), γεννήθηκε και μεγάλωσε στο Αϊβαλί της Μικράς Ασίας. Μετά την Μικρασιατική καταστροφή έφυγε στη Γαλλία, όπου σπούδασε ζωγραφική στη Σχολή Καλών Τεχνών της Μασσαλίας και κεραμική στη Σχολή Κεραμικής Saint-Jean-du-Désert. Ο Βαλσαμάκης ήταν ένας κεραμίστας που συνδυάζε τον ευρωπαϊκό μοντερνισμό με την ελληνικότητα και την τεχνολογική αρτιότητα. Παράλληλα, ήταν και ένας σημαντικός δάσκαλος.

Το 1942, ως καλλιτεχνικός διευθυντής της ΑΚΕΛ, οργάνωσε το καλλιτεχνικό τμήμα του εργοστασίου, όπου οι υπάλληλοι διδάσκονταν σχέδιο, φόρμα και ζωγραφική στο κεραμικό.

Ο Παπαυγέρης υπήρξε ένας από τους πιο εμπνευσμένους μαθητές του Βαλσαμάκη και ανάμεσά τους αναπτύχθηκε μια δυνατή φιλία. Τα χρόνια που εργάστηκε στην ΑΚΕΛ υπήρξαν καθοριστικά για την μετέπειτα πορεία του. Εκεί απέκτησε τις γνώσεις στην τεχνολογία της κεραμικής, εκεί καλλιέργησε τις σχεδιαστικές του ικανότητες και την ιδιαίτερη αισθητική του.

* Οι μαρτυρίες αυτές προέρχονται από τη συνέντευξη που έδωσε ο Α. Παπαυγέρης στον Κώστα Μάνθο τον Δεκέμβριο του 2001. Τον ευχαριστούμε θερμά για την παραχώρηση αυτού του υλικού.

Το νήμα

Το Φθινόπωρο του 2024, η πόρτα του εργαστηρίου του Αθανάσιου Παπαυγέρη άνοιξε και πάλι. Αυτή τη φορά από την κόρη του Ευρυδίκη Παπαυγέρη, που αναζητούσε τα ίχνη της τέχνης του πατέρα της.

Ο χρόνος μέσα στο εργαστήριο είχε σταματήσει, τα πιάτα, τα χρώματα, τα πινέλα περίμεναν κάποιον να τα χρησιμοποιήσει ξανά. Δύο καλλιτέχνες, εραστές της κεραμικής και της λαϊκής τέχνης, ανέλαβαν να ξαναπιάσουν το νήμα της τέχνης του Παπαυγέρη.

Η Νίκη Ελευθεριάδη σπούδασε Γραφικές Τέχνες και Διακόσμηση στο Κέντρο Τεχνολογικών Εφαρμογών (1972-74), καθώς και Πλαστικές Τέχνες στο Πανεπιστήμιο Paris VIII (1975-77). Στο έργο της είναι διάχυτο το πάθος της για τη λαϊκή τέχνη. Αντλεί τα θέματά της από το ελληνικό τοπίο, την ελληνική αρχιτεκτονική, τα λαϊκά τέχνηρα και τα βιώματα της παιδικής της ηλικίας. Αν και το έργο της είναι κυρίως ζωγραφικό, η Νίκη Ελευθεριάδη χρησιμοποιεί συχνά τα κεραμικά ως καμβά.

Ο Τάσος Μαντζαβίνος σπούδασε στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών (1979 – 1984). Στο πολυσχιδές έργο του μορφές, στοιχεία και μυθικά πλάσματα της ελληνικής παράδοσης αποκτούν νέα υπόσταση μέσα από το αφαιρετικό στυλ του καλλιτέχνη. Ο Τάσος Μαντζαβίνος, λάτρης της λαϊκής τέχνης, συλλέγει κεραμικά και τέχνηρα, τα οποία εντάσσει συχνά στο έργο του αναπλάθοντάς τα με τον εξπρεσιονιστικό του τρόπο.

Στο έργο του Παπαυγέρη διακρίνονται επιδράσεις από τη λαϊκή τέχνη αλλά και τον μοντερνισμό. Τις ίδιες αυτές επιρροές μπορούμε να ανιχνεύσουμε τόσο στα έργα του Τάσου Μαντζαβίνου όσο και της Νίκης Ελευθεριάδη. Μέσα από τη συνεργασία των δύο αυτών εικαστικών και την αλληλε-

Αθανάσιου Παπαυγέρη, τετράγωνο πλακάκι από κοκκινωπό πηλό χαμηλής θερμοκρασίας, με γραπτή διακόσμηση και διαφανή εφυάλωση, διαστάσεις 21 εκ. × 21 εκ..

Συλλογή οικογένειας Α. Παπαυγέρη.

πίδρασή τους με το έργο του Παπαυγέρη, αναδεικνύονται τεχνοτροπικές συγκλίσεις και αποκλίσεις.

Η Νίκη Ελευθεριάδη και ο Τάσος Μαντζαβίνος έπιασαν το νήμα της τέχνης του Αθανάσιου Παπαυγέρη με σκοπό την επίτευξη μιας διάδρασης μεταξύ της μοντέρνας κεραμικής του 20ου αιώνα και σύγχρονων τάσεων, όπως η επανάχρηση (reuse) κεραμικών και η ανακύκλωση (recycle) υλικών. Με οδηγό συγκλίνουσες καλλιτεχνικές επιδράσεις, όπως η λαϊκή τέχνη, δημιούργησαν μια σειρά από ζωγραφικά έργα έχοντας ως καμβά πιάτα και πλακάκια, που ο Παπαυγέρης άφησε ανολοκλήρωτα στο εργαστήριό του.

Νίκης Ελευθεριάδη, 2025, Ζωγραφική με πυροχρώματα σε τετράγωνο πλακάκι του εργαστηρίου Παπαυγέρη από κοκκινωπό πηλό χαμηλής θερμοκρασίας, με διαφανή εφυάλωση, διαστάσεις 21 εκ. × 21 εκ..
Συλλογή Κέντρου Μελέτης Νεώτερης Κεραμικής
Ίδρυμα Οικ. Γ. Ψαρόπουλου.

Τάσου Μαντζαβίνου, 2025, ζωγραφική με πυροχρώματα σε τετράγωνο πλακάκι του εργαστηρίου Παπαυγέρη από κοκκινωπό πηλό χαμηλής θερμοκρασίας, με διαφανή εφυάλωση, διαστάσεις 21 εκ. × 21 εκ..
Συλλογή Κέντρου Μελέτης Νεώτερης Κεραμικής
Ίδρυμα Οικ. Γ. Ψαρόπουλου.

Φωτογραφία από έκθεση κεραμικής. Αριστερά, απεικονίζεται η βασίλισσα Φρειδερίκη. Δεξιά, ο Αθανάσιος Παπαυγέρης στέκεται πίσω από το κεραμικό του. Συλλογή οικογένειας Α. Παπαυγέρη.

Αθανάσιου Παπαυγέρη, 1953, πιάτο από λευκό πηλό χαμηλής θερμοκρασίας με γραπτή διακόσμηση και διαφανή εφυάλωση, διάμετρος 18,5 εκ..
Συλλογή οικογένειας Α. Παπαυγέρη.

Αθανάσιου Παπαυγέρη, πιάτο από λευκό πηλό χαμηλής θερμοκρασίας, με γραπτή διακόσμηση και διαφανή εφυάλωση, διάμετρος 24 εκ..
Συλλογή οικογένειας Α. Παπαυγέρη.

Αθανάσιου Παπαυγέρη, 1944, πιάτο από λευκό πηλό χαμηλής θερμοκρασίας, με γραπτή διακόσμηση και διαφανή εφυάλωση, διάμετρος 24 εκ..
Κατασκευάστηκε στο εργοστάσιο κεραμικής της ΑΚΕΛ.
Συλλογή Νίκου Λιάρου.

Η έκδοση πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της έκθεσης «Αθανάσιος Παπαυγέρης, Το νήμα της ζωής και του έργου ενός κεραμίστα του 20ου αιώνα.» που έγινε στο Κέντρο Μελέτης Νεώτερης Κεραμικής τον Δεκέμβριο 2025.

Στην έκθεση συμμετείχαν οι ζωγράφοι:
Νίκη Ελευθεριάδη
και Τάσος Μαντζαβίνος.

Επιμέλεια έκθεσης
Θαλασσινή Μπράτσου

Φωτογράφιση κεραμικών
Ντίνος Κόγιας

Συγγραφή κειμένων
Θαλασσινή Μπράτσου

Γραφιστική επιμέλεια
Πάνος Παπαναγιώτου

Γλωσσική επιμέλεια
Ανθή Θεοδώρου

Τα κεραμικά και το αρχαιακό υλικό της έκθεσης προέρχονται από τη συλλογή του Κέντρου Μελέτης Νεώτερης Κεραμικής, τη συλλογή της οικογένειας Α. Παπαυγέρη, τη συλλογή του Νίκου Λιάρου και τη συλλογή του Μουσείου Κεραμικής «ΑΚΕΛ-Πάνος Βαλσαμάκης» της Εταιρείας Μελετών Λαυρεωτικής (ΕΜΕΛ).

Ιδιαίτερες ευχαριστίες στον αρχιτέκτονα Κώστα Μάνθο, για την παραχώρηση του υλικού της συνέντευξης, που του έδωσε ο Αθανάσιος Παπαυγέρης τον Δεκέμβριο 2001.

© Κέντρο Μελέτης Νεώτερης Κεραμικής Ίδρυμα Οικογένειας Γ. Ψαρόπουλου

ISBN
978-960-7822-16-1

Υπό την αιγίδα και με την υποστήριξη του Υπουργείου Πολιτισμού - Διεύθυνση Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

Φωτογραφία εξωφύλλου

Ο Αθανάσιος Παπαυγέρης στο εργοστάσιο κεραμικής της ΑΚΕΛ (πιθανόν 1947).

Συλλογή του Μουσείου Κεραμικής «ΑΚΕΛ-Πάνος Βαλσαμάκης» της Εταιρείας Μελετών Λαυρεωτικής (ΕΜΕΛ).

Φωτογραφία οπισθόφυλλου

Ο Αθανάσιος Παπαυγέρης στο εργοστάσιο κεραμικής της ΑΚΕΛ, από το περιοδικό «ΑΕΡΑ» αρ. 129 Β' τεύχος Ιανουάριος 1947.

Συλλογή του Μουσείου Κεραμικής «ΑΚΕΛ-Πάνος Βαλσαμάκης» της Εταιρείας Μελετών Λαυρεωτικής (ΕΜΕΛ).

Σχέδια

Αθανάσιου Παπαυγέρη, σχέδια μοτίβων, μολύβι και μελάνι σε χαρτί. Συλλογή οικογένειας Α. Παπαυγέρη.

